

THINKERS PUBLISHING kondigt een gloednieuwe publicatie aan:

Begrijp wat je doet 2 Damegambiet structuren

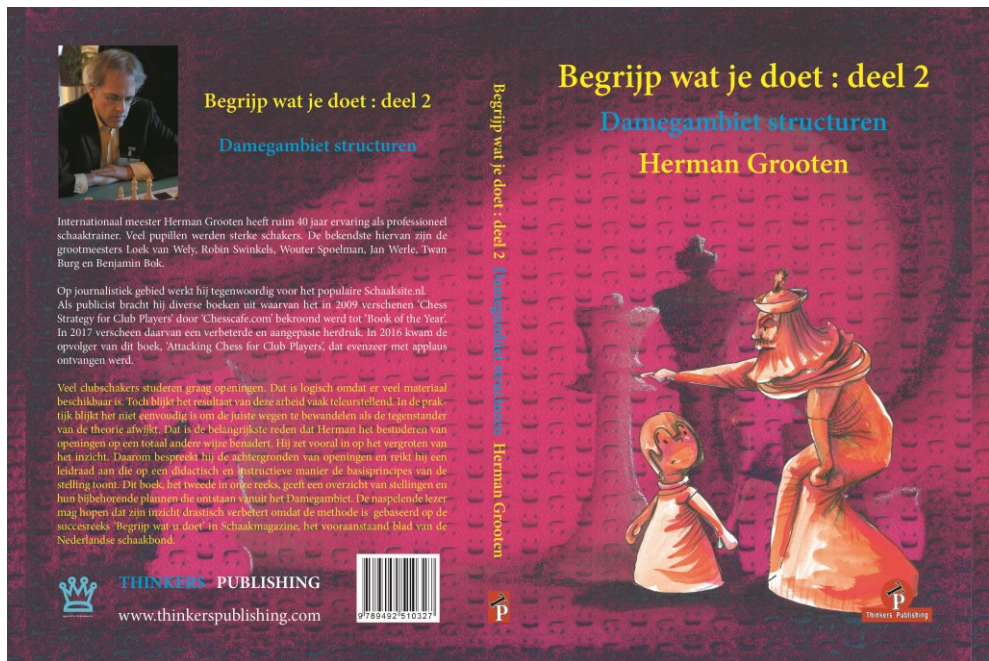
Veel clubschakers studeren graag op openingen. Dat is logisch omdat er veel materiaal over te vinden is. Toch blijkt het rendement van de noeste arbeid vaak vrij laag. In de praktijk komt men erachter dat het niet eenvoudig is om de juiste wegen te bewandelen als de tegenstander van de theorie afwijkt.

Dat is de belangrijkste reden dat Grooten het bestuderen van openingen op een totaal andere wijze benadert. Hij zet vooral in op het vergroten van het begrip. Daarom bespreekt hij de achtergronden van openingen en reikt hij een leidraad aan die op een didactisch/instructieve manier de basisprincipes van de stelling toont. Dit boek, de tweede in een reeks, geeft een overzicht van stellingen en hun bijbehorende plannen die ontstaan in het Damegambiet. De naspelende lezer mag hopen dat hij zijn inzicht drastisch verbetert omdat de methode is gebaseerd op zijn succesvolle reeks artikelen *Begrijp wat u doet* in *Schaakmagazine*, het blad van de Nederlandse schaakbond.

De auteur, Internationaal meester **Herman Grooten**, heeft ruim 40 jaar ervaring als professioneel schaaktrainer. Veel pupillen werden sterke schakers. De bekendste hiervan zijn de grootmeesters Loek van Wely, Robin Swinkels, Wouter Spoelman, Jan Werle, Twan Burg en Benjamin Bok.

Op journalistiek gebied werkt hij tegenwoordig voor het populaire *Schaaksite.nl*. Als publicist bracht hij diverse boeken uit waarvan het in 2009 verschenen *Chess Strategie for Club Players* op Chesscafe.com bekroond werd tot 'Book of the Year'. In 2017 is daarvan een verbeterde en uitgebreide herdruk van verschenen. In 2016 kwam de opvolger van dit boek, *'Attacking Chess for Club Players'*, dat ook goed ontvangen werd.

ISBN: 9789492510327 Gepubliceerd in juli 2018

Thinkers Publishing 2018

www.thinkerspublishing.com

Begrijp wat je doet 2

Damegambiet structuren

Herman Grooten

2018 Thinkers Publishing

Copyright © 2018 **Herman Grooten**

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Vragen richten aan Thinkers Publishers, 9850 Landegem, België.

Email: info@thinkerspublishing.com

Website: www.thinkerspublishing.com

Redactie & lay-out: Herman Grooten

Software-ondersteuning: Hub van de Laar

Correcties: Hans Hoornstra en Jos Sutmuller

Foto's: Frans Peeters en Jos Sutmuller

Omslagontwerp & covertekeningen: Mieke Mertens

Foto auteur omslag: Ab Scheel †

Grafische vormgever: Philippe Tonnard

Productie en drukbegeleiding: BESTinGraphics, België

ISBN-nummer: 9789492510327

Wettelijk Depot: D/2018/13730/14

Begrijp wat je doet 2

Damegambiet structuren

Herman Grooten

Thinkers Publishing 2018

www.thinkerspublishing.com

239 pagina's Prijs – € 20,-

Inhoud

Uitleg symbolen en bibliografie	5
Visuele hulpmiddelen	6
Inhoud	7
Ter verantwoording.....	7
Hoofdstuk 1 Het bestuderen van openingen	9
Hoofdstuk 2 Achtergrond van openingen	23
Hoofdstuk 3 Pionnenstructuren en modelvoorbeelden	29
Hoofdstuk 4 Bespreking van de varianten	75
Hoofdstuk 5 Modelpartijen	129
Hoofdstuk 6 Opgaven	189
Hoofdstuk 7 Oplossingen	199
Appendix: Leerzame partijen.....	223

I. Pionnenstructuren

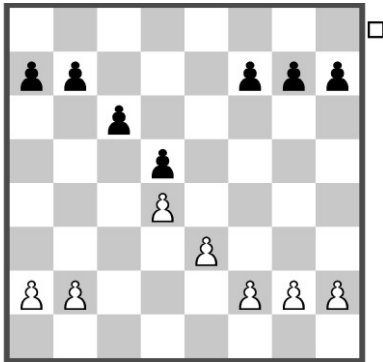
In veel strategieboeken wordt de nadruk gelegd op de pionnenstructuur. De officiële wereldkampioen François-André Danican Philidor liet ons al weten dat “pionnen de ziel van het schaakspel” zijn. En zijn opvolger, Wilhelm Steinitz, liet zich – zoals we elders al opgemerkt hebben – ooit ontvallen dat de pionnenstructuur als het ware het ‘skelet’ van de stelling is waar alles aan opgehangen wordt.

Het Damegambiet en dan speciaal de zogenoemde *Karlsbadstructuur*, die ontstaat uit de Ruilvariant, leent zich er uitstekend voor om op een schematische manier de diverse plannen in kaart te brengen. Nadat wit op een bepaald moment **c4xd5** speelt en zwart die ruil met **...e6xd5** beantwoordt, ontstaat er een pionnenformatie die vrij lang onveranderd zal blijven. Aan de hand van de statische kenmerken kunnen we mooi zien wat de optimale velden zijn voor de stukken van beide spelers.

Tegelijkertijd komen we aan de hand van deze kenmerken ook bepaalde plannen op het spoor. En als we het plan hebben geformuleerd voor de ene partij, zullen we ook moeten benoemen hoe de ander zich daartegen kan verdedigen. Die verdedigende concepten kunnen soms heel verschillend zijn, dus ook de ‘aanvaller’ zal zich rekenschap moeten geven van wat de verdediger voor hem in petto heeft. Die wisselwerking tussen de speler die probeert een plan door te voeren en de tegenstander die juist zal trachten het idee te doorkruisen, maakt de strijd er alleen maar interessanter op!

Het is soms heel verhelderend om in een middenspelsituatie de stukken van het bord te denken en dan uitsluitend naar de pionnenstructuur te kijken. Dus bedenk bij de volgende schematische diagrammen dat we hier spreken over een middenspel met (vrijwel) alle stukken nog op het bord.

Karlsbad structuur

Nadat de ruil op d5 heeft plaatsgevonden is de uitgangsstelling van de Ruilvariant ontstaan. Dit wordt veelal de Karlsbadstructuur genoemd.

We onderscheiden een drietal basisplannen:

Plan A. De minderheidsaanval

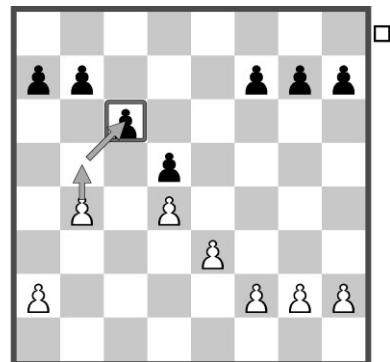
Plan B. Het Centrumspel

Plan C. Tegengestelde rokades

We zullen in dit eerste gedeelte deze drie plannen op een schematische wijze verder uitwerken. In het tweede gedeelte van dit hoofdstuk komt een aantal voorbeelden uit de praktijk aan de orde hiermee.

Plan A: Minderheidsaanval

3.1 Het standaardplan

Het meest gebruikelijke plan in de Karlsbadstructuur is de zogenoemde 'minderheidsaanval'. Omdat wit in het bezit is van een half-open c-lijn, lijkt het logisch om daar een toren naartoe te spelen. Maar een toren op die lijn doet daar relatief weinig vanwege het 'betonblok' op c6. Dus ligt het voor de hand om te proberen die pion aan te gaan tasten. Aangezien wit met minder pionnen op de damevleugel een actie begint, wordt dit de 'minderheidsaanval' genoemd. De bedoeling is om met b2-b4-b5xc6 het sterke punt c6 aan te tasten. Als het plan gelukt is, is pion c6 namelijk zwak geworden, waarna die onder schot genomen kan worden. Een bijkomend ef-

fect van deze actie is dat de witte stukken meteen naar goede velden worden gespeeld. Zwartspelers moeten zich te weer stellen tegen dit plan.

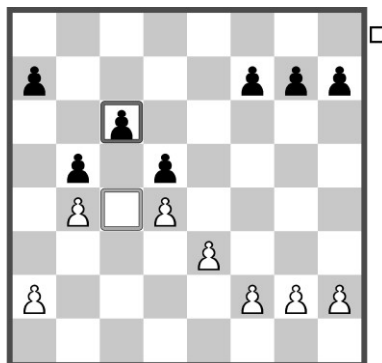
Dat kan globaal gezien op twee principiële manieren aangepakt worden.

- *Het nemen van maatregelen op de damevleugel*
- *Het in gang zetten van tegenspel op de koningsvleugel*

Er is ook een mix mogelijk van beide manieren, maar die zullen we vanwege de complexiteit hiervan buiten beschouwing laten. We nemen de twee soorten maatregelen hieronder afzonderlijk onder de loep.

➤ Maatregelen op de damevleugel

3.2 De actie: b7-b5 (veld c4)

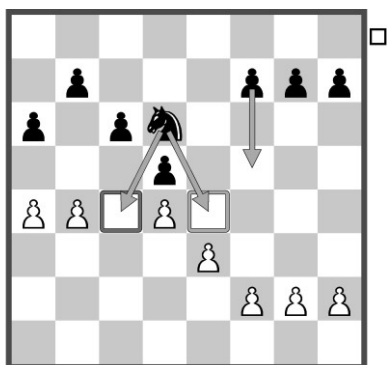

Zwart kan de opmars b4-b5 op rigoureuze wijze tot staan brengen. Dat doet hij met ...b7-b5. Dat heeft twee nadelen. Het eerste nadeel is natuurlijk dat hij pion c6 vrijwillig verzwakt heeft. Het tweede nadeel is dat hij veld c5 definitief kwijt is. Daar staat tegenover dat hij veld c4 in handen kan krijgen.

Als het mogelijk is om daar een paard te posteren, is de c-lijn verstopt en zal het wit zwaar vallen om pion c6 te belagen. Er ontstaat dan weer een heel ander soort strijd. In veel gevallen zie je dat witspelers na ...b7-b5 onmiddellijk a2-a4 a7-a6 en dan a4-a5 laten volgen om te verhinderen dat een zwart paard van d7 via b6 naar veld c4 springt. Daar zit dan ook weer een nadeel aan vast, namelijk dat pion b4 soms hulpbehoevend is geworden. Het gevolg kan zijn dat zwart met een loper op d6 en een dame op e7 de tegenstander dwingt de pion extra dekking te geven.

De oplettende lezer zal ook opmerken dat zwart met een andere manoeuvre via veld d6 ook een paard naar c4 kan omspelen. Omdat deze hergroepering in de praktijk nogal lang zal duren, krijgt wit in de tussentijd weer wat pijlen op zijn boog.

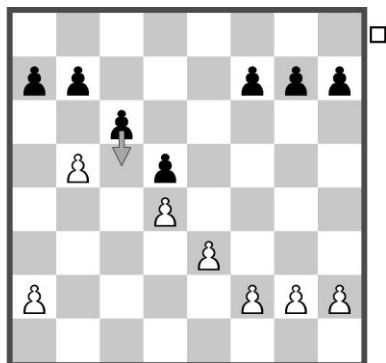
3.3 De actie: ♘ naar d6 (veld c4)

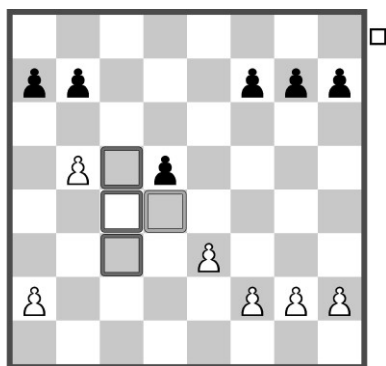
Met de laatste opmerking betreffende de tekst van het vorige diagram in het achterhoofd kan zwart natuurlijk ook op een andere wijze op veld c4 spelen. Als hij de verzwakkende pionzet ...b7-b5 niet hoeft te spelen, maar met een paard van d6 (en soms ook vanaf b6) naar veld c4 kan spelen, heeft hij ook bereikt dat wits minderheidsaanval niet uit de verf komt.

Voorwaarde is wel dat de witveldige lopers tegen elkaar geruild worden, want dan is veld c4 natuurlijk beter toegankelijk voor een zwart paard. Het ruilen van de witveldige lopers is in veel gevallen sowieso een gezond plan dat zwartspelers in hun arsenaal kunnen opnemen.

3.4 De reactie met ...c6-c5

Een veelvoorkomende reactie is dat zwart de opstoot **b4-b5** beantwoordt met ...c6-c5. Na d4xc5 gaan we ervan uit dat zwart die pion met een stuk kan terugnemen. De stelling die dan ontstaat moet opnieuw beoordeeld worden.

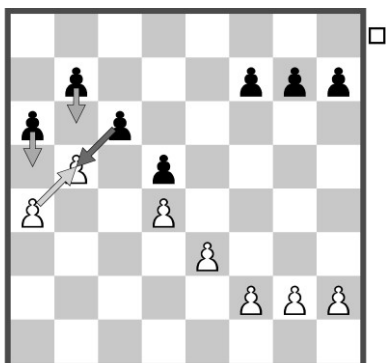

Zwart heeft namelijk vrijwillig een geïsoleerde pion op d5 geaccepteerd die potentieel zwak kan worden. Maar er staat meestal wel het nodige tegenover. Door de steunpunten op c4 en e4 kan zwart de nodige activiteit ontplooiën met zijn stukken. Daarbij helpt het wit ook niet dat hij zijn b-pion zo ver naar

voren heeft gespeeld. Hierdoor zijn veel velden op de c-lijn verzwakt en ook daar kunnen zwartspelers soms gebruik van maken.

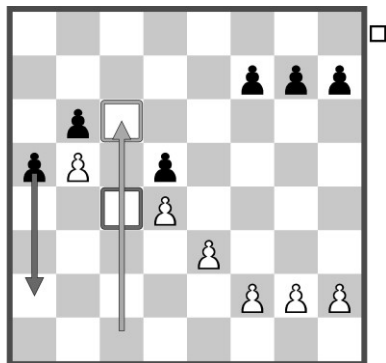
Alles hangt, zoals eigenlijk altijd, af van hoe de stukken van beide spelers staan opgesteld. Als wit op één of andere manier de heerschappij over de c- en de d-lijn zou krijgen, komt hij wellicht in het voordeel.

3.5 De reactie ...cxb5 en ...a6-a5

Er is één, vrij verborgen, reactie mogelijk op het beantwoorden van wits minderheidsaanval.

Nadat wit zich heeft ingelaten op b4-b5 is het in bijzondere situaties mogelijk dat zwart met **...c6xb5**, **a4xb5** **a6-a5** reageert. Mocht hij dan ook in staat zijn om straffeloos **...b7-b6** te laten volgen, heeft hij zichzelf een gedekte vrijpion verschaft.

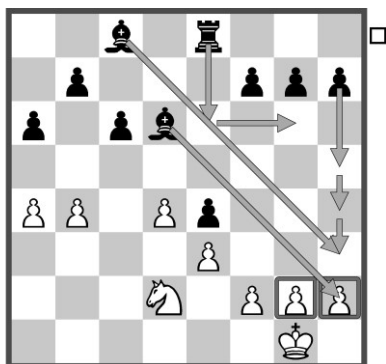
Alles hangt er voor zwart vanaf of wit geen gebruik kan maken van de c-lijn, die hij na **...c6xb5** opent. Ook het moment daarna kan van wezenlijk belang zijn, want als wit b5-b6 kan spelen (waarmee hij pion a5 isoleert) en daarna mogelijk gebruik kan maken van een steunpunt op c7 voor zijn stukken, kan het zwarte plannetje in duigen vallen.

En zelfs al kan zwart met **...b7-b6** wel zijn gedekte vrijpion creëren, is het ook essentieel of wit niet op het vrijgekomen veld c6 kan spelen. *Last but not least* zou ook pion d5, die nu beroofd is van zijn natuurlijke dekking, een zorgkindje kunnen worden.

Al met al een speelplan met de nodige haken en ogen. Maar toch zijn er partijen bekend waarin het zwart lukte het hele idee uit te voeren, zonder dat de tegenstander daar veel tegenover kon stellen.

➤ Tegenspel op de koningsvleugel

3.6 Tegenspel met zwarte pion op e4

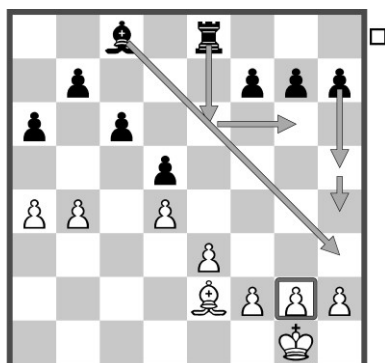
Dat veld e4 een springplank kan zijn voor een zwart paard, laat de pionnenstructuur aan het begin al zien. Dus als zwart het paard op e4 plaatst en wit ziet zich genoodzaakt dit vaak hinderlijke stuk te ruilen, dan verschijnt er een zwarte pion op dit veld. Die zal het witte paard dat vaak op f3 staat en belast is met belangrijke defensieve taken, wegjagen.

Dat kan voor de zwartspeler het sein voor een aanval betekenen. Met een torenswitch over de zesde rij, wellicht ondersteund door de witveldige loper en mogelijk ook het andere paard en de dame, lijkt zwart in staat een aanvalletje op touw te kunnen zetten tegen de witte koningsstelling.

In de praktijk lukt het zwartspelers soms om dergelijke aanvalsimpulsen vorm te geven, maar ook blijkt regelmatig dat de witte koningsstelling vrij stevig is en

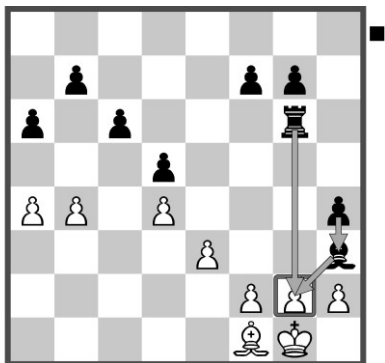
goed te verdedigen valt. In elk geval is een levendige strijd gegarandeerd!

3.7 Tegenaanval tegen de witte koning

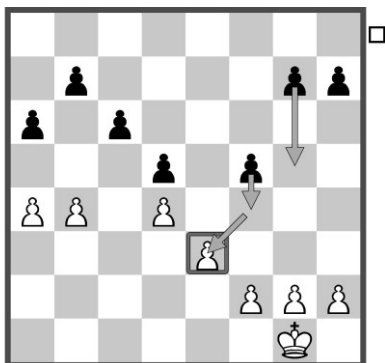
Als we bovenstaand voorbeeld hebben gezien, ligt de vraag voor de hand of zwart niet zonder meer met een torenswitch naar g6 dreigingen tegen de witte koning kan ensceneren. Dat blijkt inderdaad helemaal niet zo'n gek idee, want het werkterrein van de zwarte stukken is toch de koningsvleugel. Bij het bekijken van partijen, zien we dit scenario regelmatig voorkomen en als de zwartspelers genoeg reservebronnen kan aanboren, krijgt wit het het soms zwaar te verduren.

Een van die reservebronnen die aangeboord kan worden is de h-pion! Die kan naar voren gestuwd worden om te helpen bij de aanval. Een wending die bijvoorbeeld wel eens voorkomt, is als zwart een toren op g6 heeft tegenover de witte koning op g1. De zwarte pion staat dan al op h4 en met ...♘c8-h3 dwingt hij dan bijvoorbeeld ♙e2-f1 af.

Er is dan ineens ...♗h3xg2 mogelijk omdat hij na ♗f1xg2 de riposte ...h4-h3 bij de hand heeft. Zulke aanvalswendingen zijn van belang om een keer gezien te hebben, want dat kan de speler helpen om zijn aanvalsideeën concreet gestalte te geven.

3.8 Minderheidsaanval voor zwart

Bij het begin van dit hoofdstuk hebben we besproken dat wit een half-open c-lijn heeft en dat hij met de opmars van de b-pion aan een minderheidsaanval kan beginnen. Dan kan de zwartspeler dat uiteraard ook op de andere kant van het bord doen. Met een half-open e-lijn

behoort een minderheidsaanval met ...f7-f5-f4xe3 ook tot de mogelijkheden. Bij deze minoriteitsaanval liggen de nuances toch een beetje anders dan bij die van wit op de damevleugel. Want stel dat wit ...f7-f5 beantwoordt met g2-g3. Dan zou zwart met ...g7-g5 verder moeten gaan om alsnog ...f5-f4 er doorheen te duwen. Het grote verschil met de witte minderheidsaanval is dat zwart met ...g7-g5 zijn eigen koningsstelling opengooit. Zwart moet dus goed voorbereid zijn om de actie ...g7-g5 op een verantwoorde wijze te mogen spelen. En als hij inderdaad de nodige voorbereidingen heeft getroffen en het lukt hem om ...f5-f4 voor elkaar te krijgen, dan komt ook de witte koning op de tocht te staan omdat hij zich met g2-g3 heeft gecompromitteerd. Kortom: een zeer boeiende strijd kan zich afspelen rondom de minderheidsaanval van zwart.

We sluiten hiermee de paragraaf over de minderheidsaanval af.